

1. *Lastni zapiski in opažanja z ekskurzije geografov l. 1989.*
2. *Baumont, P., Blake, G. H., Wagstaff, J. M., The Middle East, A Geographical Study. John Willey*

& Sons. 1978

3. *Israel. Der Gross Polyglott. Reisefuehrer. Muenchen 1989*
4. *Svetopisemski vodnik. Koper 1984.*

METODIČNI PRISTOPI K OBRAVNAVI AKTUALNE GEOGRAFSKE PROBLEMATIKE

Tatjana Ferjan

Neprestano v svetu in pri nas obstajajo aktualni problemi, ki jih povzročajo politični in gospodarski dejavniki. Gibanja v svetovnem gospodarstvu, samostojni razvoj narodov in dežel, procesi mednarodne integracije, neokolonializem itd. so sestavni del prostora, v katerem živi in dela človeška družba. Te problematike v svetu stalno obstajajo, a doživljajo trenutno večjo ali manjšo aktualnost, ali celo postanejo krizna žarišča. Številni dogodki in velike razlike v svetu zahtevajo sistematično proučevanje sprememb. Pokrajina z vsemi elementi in dejavniki je prostor za družbeno dogajanje, kar obravnava družbena geografija. Aplikacijo geografskega proučevanja, predvsem tistih pojavov v, ki jih povzročajo politični in gospodarski dejavniki, pa pomeni politična geografija. Ta obravnava tri skupine tem (1):

- razvoj večjih skupnosti, odnose med skupnostmi, razvoj večnacionalnih skupnosti,
- mednarodno sodelovanje in probleme od trgovine do drugih oblik sodelovanja, vplive različnih sistemov na razvoj, delovanje mednarodnih združenj,
- konkretne teme: probleme v zvezi z razmejitvami, teritorialna morja, svobodne luke. Surovinska, energetska in prehrabena kriza ne odražajo samo prepada med razvitimi in nerazvitimi, temveč imajo strateške značilnosti in težnje.

Trenutni aktualni gospodarski in politični dogodki so zanimivi mladim in jih je potrebno obravnavati. Posebnih ur, ki bi bile po učnem načrtu namenjene raznim aktualnim dogodkom ni, saj določenih problemov ne moremo predvideti. Pač pa o takih zadevah spregovorimo, ko obravnavamo določen pojav ali proces iz splošne geografije ali pa pri regionalni geografiji pri deželah, ki jih ti problemi zadevajo. Tako lahko govorimo o dveh skupinah tem in sicer:

- teme, ki so kot splošne v učnem načrtu (in so trenutno bolj ali manj aktualne),
 - nove problematike, ki niso v učnem načrtu, a so trenutno aktualne in so potrebne obravnave.
- Vsebine iz prve in druge skupine je potrebno predstaviti učencem.

METODIČNI PRISTOPI

Katero obliko in metodo dela uporabimo pri predstavitvi aktualne geografske problematike (kriznega žarišča), je vprašanje. Priprava na učno uro, pri kateri bomo obravnavali temo, ki je v učnem načrtu in je trenutno zelo aktualna, ali pa razni geografski dogodki, ki niso v učnem načrtu, a so trenutno aktualni in potrebni obravnave, je različna. Tako ločimo enostavne in zahtevne oblike predstavitve take vsebine. Enostavne oblike dela potekajo v toku učne ure. Sem sodi:

- frontalna oblika z diskusijo na osnovi tekstov iz časopisov in TV oddaj,
- skupinske oblike na osnovi literature, časopisov in TV oddaj,
- individualno delo, ki ga predstavlja referat.

Zahtevnejše oblike dela pa predstavlja metoda igranja vlog, ki je pri predstavitvi teh vsebin zanimiva in uspešna metoda.

Posebno mesto pri enostavnih oblikah in zahtevnejših oblikah dela v razredu imajo teksti, ki se nahajajo v literaturi oz. v časopisih (Delo, Naši razgledi, Evropa zdaj). Glavno vodilo je spoznavanje, dodajanje in poglobljanje vsebine. V fazi obravnave je uporaba teksta (članka) zelo primerna. Zakaj? Učenci spoznajo probleme in procese v celoti. Le-ti pa so v tekstu nazorno prikazani, tako da spoznajo vso dinamiko v prostoru. Sigurno je, da članki dopo-

Injujejo razlago, jo osvetlijo še z drugega zornega kota, tako da je spoznavanje problematike bolj celovito. Kako članke uporabimo v toku ure, je odvisno od našega izbora. Variant je več:

- preberemo tekst, sledi diskusija in razlaga ob tekstu,
- preberemo tekst, nato učenci sami skušajo odgovoriti na vprašanja, ki smo jih napisali na ustrezne liste,
- razložimo snov, nato preberemo tekst kot dopolnitev naše razlage.

Obsežnejši in strokovno zahtevnejši članki in teksti predstavljajo za učence in učitelje zahtevnejše oblike dela z njimi. S takim delom dosegamo mnogo bolj precizno in strokovno utemeljeni prikaz, kar omogoči učencu poglobljeno mišljenje in spoznavanje problematike. Pri referatu se učenec samostojno sreča s tekstom, člankom, jih obdela, povzame bistvo in poda sintezo. To je zahtevno, a učenec si odpira nadaljno pot izobraževanja.

Članki, teksti in TV oddaje so osnovna izhodišča in glavni pripomočki pri pouku pri predstavitvi določene aktualne vsebine dogodkov v svetu in doma. V kakšni kombinaciji to uporabimo, pa je odvisno od naše domiselnosti, od učencev. Za prikaz zgodovinskega ozadja neke aktualne problematike je potrebna še dodatna literatura, da spoznajo razvoj do današnjega problematičnega stanja. Učencem naročimo, da jo spremljajo najavljeno TV oddajo npr. omizje žarišče, svet na zaslonu, dokumentarne serije itd. Modernerja možnost je, da oddajo posnamemo in jo predvajamo, če za to že obstajajo potrebni tehnični pripomočki.

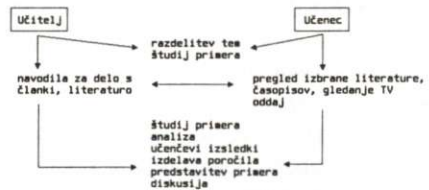
Zahtevnejša oblika dela pri predstavitvi aktualne problematike je metoda igranja vlog. Kot pove ime, gre za učenčevo prevzemanje in igranje življenskih vlog pri uri.

Mnoge aktualne geografske problematike smo pri urah že predstavljali, analizirali. Navedimo nekatere: npr. naftna kriza, vojna med Iranom in Irakom, Palestinsko vprašanje, problemi v Srednji Ameriki, apartheid v Južni Afriki, osvobodilna gibanja v Afriki; ali pa nove problematike: spremembe v Vzhodni Evropi, vojna v Panami, zблиževanje med Vzhodom in Zahodom, problem Kosova, itd.. Navajamo nekaj primerov za obravnavo aktualne geo-

grafske problematike: pri katerih uporabimo metodo igranja vlog.

1. primer: Igranje vlog prevzame eden od učencev, ki
 - igra neko vlogo, npr. novinarja.
 - zamenja funkcijo učitelja in razred je skupina, ki ji poroča.
 - Pogosto poverimo določeno funkcijo učencu, ki nas zamenja npr. pripravi določeno temo, ki jo posreduje v obliki referata, ki je izveden na osnovi člankov v časopisih, TV oddaj in tudi literature. Po referatu sledi diskusija, v kateri učenci postavljajo vprašanja v zvezi z obravnavano snovjo sošolcu, ki jim skuša odgovoriti. Dejansko gre za igranje vlog, česar se navadno ne zavedamo.

Primer sheme za pripravo referata (poročila):

2. primer: Igranje vlog prevzame več učencev, ki poročajo, kot bi bili sami ekonomisti, politiki, znanstveniki. Razred delimo v skupine, vsaka ima vodjo, ki igra vlogo. Shema organizacije učne ure npr. o Vzhodni Nemčiji je naslednja:

Frontalna priprava na metodo igranja vlog in prevzem vlog, ter delo ob knjigi Sodobni svet ter člankih iz časopisov.

1. skupina: država in njene značilnosti, zgodovinski razvoj, ter tipi in funkcije meja,
2. skupina: Nemško vprašanje in razmejitev obeh Nemčij,
3. skupina: spremembe v Vzhodni Nemčiji, migracije, padec zidu, odprtje meja, nadaljni razvoj.

Sledijo diskusije o problemu Vzhodne in Zahodne Nemčije (igranje vlog - poročajo vodje skupin).

3. primer: Cel razred deluje kot raziskovalna skupina.

Navajamo tako shemo:

- o delu,
- prevzem funkcije,
- obdelava problema,

● izdelava poročila,

- priprava,
- Kosovo,
- razdelitev tem,

- specifičnosti nerazvitosti Kosova,
- gospodarska geografska problematika,
- sodobni geografski problemi Kosova,
- demografska sestava,
- obdelava,
- realizacija - igranje vlog.

Igra vlog poteka med učenci-raziskovalci-ekonomisti-novinarji. Ob zaključku želijo ugotoviti pravo pot do rešitve tega problema.

SKLEP

Pomen predstavitve aktualne geografske problematike (kriznega žarišča) ima dvojno nalogo:

- snovno spoznanje določenega problema,
- spoznavanje metode (poti), po kateri učenci spoznajo in razumejo določeno aktualno proble-

matiko.

Izvedba navedenih in podobnih primerov ima za učence sigurno važno nalogo in sicer:

- spoznajo aktualno problematiko - tekoče obravnavamo dogajanje v svetu,
- življensko prikažemo zgodovinsko ozadje, razvoj in razplet posameznih dogodkov,
- vidijo, da se ljudje na vseh kontinentih soočajo z večjimi ali manjšimi problemi, ki jim krojijo življenje,
- spoznajo pomen in vlogo spremljanja TV oddaj, časopisov,
- tudi v tej smeri predstavimo geografijo kot kompleksno vedo, ki prikaže vse pojave in procese v součinkovanju.

Pomen spoznavanja take problematike je širok, zajet zlasti v kompleksnem poznavanju prostora in znanju, ki je aplikativno v vsakdanjem življenju. S takim delom učence usposabljam, da bodo znali samostojno razumeti tekst, TV oddajo, s tem razumeti dogodke, povzeti bistvo in priti do lastnih zaključkov.

I. Lah, A., 1983, Sodobni svet, Maribor.

SLOVENCİ V JUŽNI AVSTRALSKI DRŽAVI VIKTORIJI

Irena Birsa

La Trobe University, Melbourne, Avstralija

Zaradi obsežnega izseljevanja, ki se je v večji meri pričelo okoli sredine 19. stoletja, najdemo danes Slovence in njihove potomce povsod po svetu. Med dežele, kamor se je naselilo največ Slovencev, sodi tudi Avstralija, ki jo še danes mnogi obravnavajo kot oddaljeno in nepomembno deželo.

Slovenske naseljence lahko najdemo v vseh pomembnejših mestih Avstralije. Njihova razporeditev ni enakomerna, tako na primer zelo malo Slovencev živi v Hobartu v Tasmaniji in Darwinu v Severnem teritoriju. Na drugi strani pa so v Sydneyu, Novem južnem Walesu, in v Melbournu v državi Viktoriji Slovenci precej gosto naseljeni.

Slovenska emigracija v Avstralijo se je pričela med zadnjim četrtletjem devetnajstega stoletja, toda število emigrantov je bilo zelo majhno. Takrat ni v Avstraliji obstajala nobena oblika organiziranega

skupnega življenja Slovencev. Skromno priseljevanje v Avstralijo lahko pripišemo dvema dejavnikoma:

- med obdobjem pred prvo svetovno vojno in posebno do leta 1921 so se Slovenci zaradi uvedbe migracijskih kvot, odločali predvsem za emigriranje v ZDA. Ta dežela je nudila možnosti za ekonomski razvoj, ki Slovincem ni bil omogočen v domovini,
- v primerjavi z ZDA je bila Avstralija predalet. Mesta so bila manj razvita in na splošno dežela ni odpirala toliko možnosti za izboljšanje ekonomskega stanja ljudi kot v ZDA. Z drugimi besedami, odločitev za življenje v Avstraliji je spremljalo veliko tveganje, ki ga večina Slovencev ni bila pripravljena sprejeti. Večina slovenskih izseljencev iz tega obdobja je prihajala iz revnih kmečkih predelov Slovenije. Za potovanje so imeli na razpolago omejeno količino denarja. Pot v Avstralijo bi jih stala občutno